
Migracions i identitat transnacional: El cas de les associacions equatorianes a Barcelona

Definició de les associacions equatorianes

Aquelles que s'autodefineixen com a equatorianes i/o mantenen un vincle amb aquest país.

Formades i gestionades majoritàriament per persones equatorianes.

Diversitat de formes associatives.

Evolució del teixit associatiu

---

10 anys aproximats de trajectòria.

Vinculada als diferents moments del procés migratori i a altres factors de context.

Tres etapes diferenciades:

- Finals anys 90
- 2000-2005
- 2006-2008

Etapa pionera, finals dels anys 90

La creació de les primeres associacions coincideix amb l'embranzida migratòria de finals del segle XX.

Asociación de Ecuatorianos en Cataluña
(1993, 1999)

Organització d'activitats festives i esportives

Serveis de suport per als seus socis.

2000 a 2005

Tendència natural al creixement i a la diversificació en quant a perfils i finalitats.

Model d'associació equatoriana generalista.

Proliferació de grups de dansa.

Sorgiment de nous perfils: locals, ètnics, benèfiques, esportives, de cooperació i reivindicatives.

2006 a 2008

Increment important en el nombre d'associacions.

La majoria de tipus generalista.

Continuen sorgint grups de dansa, associacions ètniques i esportives.

Nous perfils que agrupen segments de població concrets (joves, empresaris...)

Factors presents en l'evolució del teixit associatiu (1999-2008)

Nombre elevat de població originària de l'Equador.

Procés d'assentament (factor ambigu)

Diversitat regional i ètnica.

Dinàmiques internes (afinitats i ruptures)

Influència d'interessos i corrents polítiques (clientelisme)

Factors que expliquen el clientelisme al teixit associatiu

Quinta Región: Tres milions d'emigrants

- 2006 (eleccions presidencials): Exerceixen el vot per primera vegada.
- 2007 (Assemblea Constituent): Escullen sis representants de la població a l'exterior.
- 2008: La nova constitució institucionalitza la representació al poder legislatiu de la població emigrada mitjançant elecció directa.
- 2009: Escullen sis congressistes.

Tipificació de les associacions

Generalistes

Origen local

Ètniques

Grups de dansa

Esportives

Perfils específics

Associacions generalistes

Es proposen aglutinar població equatoriana de qualsevol indret el país.

Objectius centrats en el suport al col·lectiu equatorià i la promoció de la cultura d'origen.

Model predominant.

Associacions generalistes

Activitats:

Lúdico-culturals (festes i trobades que permeten definir una pertinença i vincular-se a un origen)

Suport al col·lectiu equatorià.

Obres socials puntuals destinades a la millora de les condicions de vida a Equador.

Associacions d'origen local

Sorgeixen a partir d'un nucli de coterranis que s'associen amb finalitats esportives, socials i de suport mutu.

Dimensió transnacional molt marcada.

Funció testimonial i simbòlica.

Associacions ètniques

Vinculades a la comunitat quitxua-otavalo.

Promocionar la cultura indígena.

Celebració d'esdeveniments propis del calendari tradicional, ensenyament del quitxua, dansa, esport...

Transmissió de la cultura d'origen.

Dimensió transnacional.

Grups de dansa

Activitats artístiques, culturals i formatives relacionades amb la cultura popular.

Protagonisme i visibilitat.

Consolidació creixent (estructures sòlides)

Alt compromís (disciplina, constància)

Fragilitat (ruptures i recomposicions)

Associacions esportives

Especialitzades en organitzar competicions entre equips conformats per població immigrada d'orígens diversos.

Important presència de l'esport en el teixit associatiu equatorià:

- Pràctica esportiva informal com a gènesi de diverses associacions.
- Present en tot tipus d'associacions.

Associacions amb perfils específics

Amb finalitats concretes i clarament definides: benèfiques, cooperació al desenvolupament, reivindicatives, etc.

Les que agrupen població equatoriana per edat.

Les que agrupen població equatoriana segons la seva dedicació professional.

Associacions inactives

Causes de la inactivitat:

Canvis en la situació laboral o familiar dels seus integrants.

Retorn al país d'origen dels membres més actius.

Desmotivació (fallida d'expectatives).

Funcionament intern

Debilitat estructural i precarietat.

Pocs socis. Participació passiva.

Predomini del contacte personal i de la comunicació oral.

Absència de locals i espais de referència visibles i accessibles.

Finançament diversificat i escàs.

Representativitat

Aspiració a representar al col·lectiu del qual han sorgit (no objectivable)

Des de la societat receptora se'ls atribueix aquesta representativitat (són reconegudes com a interlocutores socials)

Liderat

Genera reconeixement públic.

Existència de diferents perfils dels líders associatius.

Personalisme.

Pertenències polítiques (causen conflictes)

Identitats transnacionals

Els fluxos migratoris generen pràctiques i processos de reconstrucció identitària.

Les poblacions migrades esdevenen agents generadors de representacions sobre la nació d'origen i la identitat nacional en l'espai transnacional.

Les associacions i les identitats transnacionals

Acostumen a definir-se per origen nacional.

Esdevenen agents actius de reconstrucció identitària.

Generen i reelaboren representacions sobre el país d'origen.

Donen sentit de pertinença a un grup i el visibilitzen davant la resta de la societat.

Reconstrucció identitària (elements de context en el cas d'estudi)

La conformació nacional de l'Equador.

Els imaginaris presents en la societat receptora.

Les polítiques de la gestió de la diversitat.

Reconstrucció identitària: La conformació nacional de l'Equador

---

Regionalització i regionalisme.

Plurinacionalitat.

Composició de la població.

El procés de reconstrucció identitària expressa tant la identitat comú com la diversitat interna del país.

Reconstrucció identitària: La conformació nacional de l'Equador

---

Identitat comú:

Permet identificar-se i legitimar-se en la societat receptora amb major consistència.

El fet d'estar en un altre país i d'haver experimentat la discriminació, contribueixen al reforçament d'aquesta identitat comú.

Reconstrucció identitària: La conformació nacional de l'Equador

---

Identitats regionals:

El factor regional està molt present en els espais d'interacció social i en les pràctiques quotidianes.

Afirmació de determinades identitats regionals de la costa (Guayaquil, Manabí)

Reconstrucció identitària: La conformació nacional de l'Equador

---

Identitats ètniques:

Replantejament dels imaginaris ètnics
(vivència de la discriminació i situació
subordinada)

Expressió amable de la diversitat ètnica:
Negació de la ruptura social.

Reconstrucció identitària: Els imaginaris de la societat receptora

---

Desconeixement abans dels importants processos migratoris dels darrers anys.

Imatge de pobresa.

Estereotips de la indústria turística.

Reconstrucció identitària: Polítiques de la gestió de la diversitat

---

Reconeixement de les identitats d'origen (efímer i conjuntural).

Permeten contrarrestar la tendència a l'anonimat i adquirir visibilitat.

Risc de reforçar la segregació d'espais d'interacció social.

Representacions identitàries

Els noms de les associacions.

El calendari festiu.

La dansa tradicional.

Representacions identitàries: Els noms de les associacions

Expressen la identitat comú, l'origen local o la procedència ètnica.

Referències a la cultura, la tradició, la identitat, referents històrics, etc.

Simbolisme de reconstrucció o renovació.

Doble filiació equatoriana/catalana.

Representacions identitàries: El calendari festiu

Factor temporal.

Espais.

Normativització.

Transnacionalitat.

Representacions identitàries: El calendari festiu

Festes cíviques (commemoració patriòtica)

Festes d'arrel andina.

Festes de l'univers familiar.

Festes de caire religiós o popular.

Representacions identitàries: La dansa tradicional

Símbol de la identitat nacional.

Gran visibilitat.

Caràcter polivalent: identitats múltiples.

Transformacions:

- 1) Espai original en el món indígena.
- 2) Es popularitzen (migracions internes)
- 3) Nous significats amb la transnacionalització.

Representacions identitàries: La dansa tradicional

Transnacionalització:

Visibilitzar, mantenir i impulsar la identitat d'origen.

“Haciendo Ecuador en la distancia”

Incorporació de coreografies de les diferents regions (amb l'objectiu de representar l'Equador de forma equilibrada)